

בס"ד. משיחות יום ה' ה' ב' קרח, בדר"ח תמוז*

וש"פ קרח, ג' תמוז ה'תשנ"א

תרגום מאידית

א. ג' תמוז הוא היום בו נשתחרר כ"ק מו"ח אדמו"ר (בשנת תרפ"ז – פרו"ת) מהמאסר בבית האסורים ("שפאלערקע" בלענינגראד), בתנאי שיסע מיד לגלות, בעיר מקלטו¹ באסטראמא למשך שלש שנים². בשעתו עדיין לא נודע אם זהו דבר טוב³ וכיצד ישתלשל הדבר (כיון שהגם שער מקלט הוא מאסר "קל יותר" מבית האסורים, אעפ"כ הרי זו גלות עם כל ההגבלות שבזה⁴, ועדיין נותרה הסכנה שיכולים להתחרט וכו')⁵; אבל לאחר מכן, ביום י"ב תמוז⁶, קיבל (בקאסטראמא) הודעה שמשחררים אותו, ותעודת החופש תינתן לו למחרת, י"ג תמוז, ואז – כאשר השתחרר לגמרי

– נתגלה, איך שג' תמוז הי' ה"אתחלתא דגאולה": נוסף על כך שיצא אז מבית האסורים, והוגלה לעיר מקלט (עונש קל יותר) – נודע אח"כ שהגלייתו לקאסטראמא באה במקום העונש דהיפך החיים ר"ל שנפסק לו לפני-כן. דבר שהי' מעמיד בסכנה ונוגע – ר"ל – לכל המשך הענין דהרצת התורה וחיוזק היהדות בכלל והפצת המעינות חוצה בפרט, ותמורת זה הקלו את העונש והגלו אותו⁷, עד שדבר זה הולך לכך ששחררו אותו לגמרי בי"ב י"ג תמוז. ובגלל נס זה נקבע⁸ יום זה כ"חג הגאולה" מדי שנה בשנה.

נשאלת השאלה: כיון שהגאולה הרי היתה נס מהקב"ה (שלכן צריך להיות "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם"⁹) מדוע לא הי' זה מלכתחילה נס בתכלית השלימות, שהגאולה השלימה תבוא בבת אחת, ולא כפי שהי' בפועל, שזה השתלשל בשלבים: קודם התחלת הגאולה – היציאה מבית האסורים – בג' תמוז (אבל – מגלים אותו לגלות), ורק לאחר כמה ימים, שלימות הגאולה בי"ב י"ג י"ג תמוז?

(7) בתחלה היתה הגזירה על עשר שנים גלות ב"סאלאווקי" (מקום גירוש בסיביר), ואח"כ שינו זה לשלש שנים בקאסטראמא (ס' השיחות שם).
(8) מכתב שבהערה 4.
(9) תהלים קז, טו. ברכות נד, ב. רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח. טוש"ע או"ח ר"ס ריט. הל' ברה"נ לאדה"ז שם ס"ב.
(10) וגם בי"ב תמוז רק נתבשר שחופשה ניתנה לו, אבל בהשגח"פ הי' משרד הממשלה סגור, עד למחרתו בי"ג תמוז, שבו ניתנה לו תעודת שחרור.

* להמסיימות ד"בית רבקה" ולהמדריכות דמחנות-קיץ תחינה.

(1) כן נקרא ע"י בעל הגאולה ("עיר מקלטי") – ראה מכתבו: ט"ו סיון תרפ"ח לחגיגת י"ב תמוז הראשונה (נדפס באגרות קודש שלו ח"ב ע' פ. וש"נ). י"ז אייר תר"צ"ד (נדפס שם ח"ג ע' עט. וש"נ). ועוד.

(2) פרשת המאסר והגאולה – ראה לקו"ד ח"ד תרי, א ואילך. ספר התולדות אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' 105 ואילך. ועוד.

(3) ובפרט שבשעתו לא ידעו החסידים (משא"כ בעל המאסר והגאולה עצמו – ראה ספר השיחות תש"א ע' 39) שהשילוח לגלות הי' תמורת משפטו להיפך החיים ר"ל (כדלקמן בפנים).

(4) ובלשונו במכתב ט"ו סיון הנ"ל: בו ביום (ג' תמוז) הוכרתי לצאת בגולה אל עיר מקלטי כר. – ולהעיר דגלות "שקול כמעט כצער מיתה" (חינוך מצוה תי).

(5) ולכן לא בירך או ברכת הגומל (עד אחרי שהגיע לביתו בט"ו תמוז), כי "אין לברך עד שיצא מהסכנה לגמרי" (סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"א ס"ה).

(6) יום הולדת בעל הגאולה (בשנת תר"ם).

דום", והתחלת הגאולה דכ"ק מו"ח אדמו"ר (כדלקמן ס"ז)¹⁷.

ע"ד שאלה הנ"ל בנוגע לג' תמוז (מדוע לא הי' זה מלכתחילה נס באופן דגאולה שלימה), נדרשת הסברה גם בנוגע להנס ד"שמש בגבעון דום":

כיון שקורה כאן נס, ונס גדול כזה כעצירת השמש (שהוא מהנסים הגדולים ביותר שקרו אי פעם¹⁸, עד שהפסוק אומר¹⁹ "ולא הי' כיום ההוא לפניו ואחריו") בכדי שיהושע ובנ"י יוכלו להמשיך במלחמה ע"י ראיית האויבים ורדיפתם ("כי בעת ההיא עמד השמש נוכח גבעון וחשש פן ישקע בעונתו ולא יוכלו לרדוף אחרי האויב באישון הלילה, ולזה אמר להשמש שלא ילך מהלכו וימתין עוד נוכח גבעון, במקום שהוא עומד"²⁰) – הרי הנס הי' יכול כבר להיות נס בשלימות, שבמקום לעצור את השמש בכדי שיוכלו להלחם (בדרך הטבע) לאור היום, הי' הנס צריך להיות ז.א. שיהושע הי' יכול וצריך לבקש מהקב"ה שמלכתחילה ינצחו במלחמה (ולא יצטרכו כלל להגיע לעצירת השמש, או באופן שגם בלילה יוכלו להלחם, ע"ד "ולכל בני ישראל הי' אור במושבותם"²¹ כאשר הי' חושך אצל המצרים, וכיו"ב), וכמ"ש בפסוק שלפני זה²² ש"וה' השליך עליהם אבנים גדולות מן השמים גו"י?"

וגם בעצם הנס ש"ועמוד השמש" – יש לחקור באיזה אופן הי' הנס: אם

יתירה מזה: גם לאחר י"ב-י"ג תמוז לא הי' הנצחון על הצד שכנגד (במדינה ההיא) בשלימות, וכפי שרואים בפועל שנתרו אז הגזירות השונות על בני"י במדינה ההיא עד שבעל הגאולה הי' צריך (כביכול) לנסוע משם, והמניעות ועיכובים נותרו שם במשך כו"כ שנים לאחרי זה; ורק עתה, בשנים הכי אחרונות – למעלה מששים שנה לאחרי הגאולה (בשנת תרפ"ז) – רואים את ההשתלשלות מהגאולה – הגאולה דכל בני"י ממדינה ההיא (וכדלקמן).

ובודאי הסדר בזה – שהגאולה באה בשלבים – בהשגחה פרטית, יש בו טעם¹¹, ובפרט שזה קשור עם המאסר והגאולה דנשיא בישראל, וגאולה כללית לכל בני"י (כפי שבעל הגאולה כותב⁸: "לא אותי בלבד גאל הקב"ה ביי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה").

ב. ביום דג' תמוז – שנים רבות ודורות רבים הרבה הרבה דורות לפני"ז – הי' נס נוסף: ביום זה¹² אמר יהושע¹³ "שמש בגבעון דום", ו"יידם השמש גו" עד יקום גוי אויביו"¹⁴.

כיון שהכל הוא בהשגחה פרטית¹⁵, ובכל שנה חוזרים על עצמם הענינים כפי שהיו בפעם הראשונה¹⁶, צריכים לומר שבודאי ישנה שייכות בין שני הנסים שקרו בג' תמוז: "שמש בגבעון

(17) ראה גם לקו"ש ח"ד ס"ע 1314 ואילך.

ח"ח ע' 114 ואילך. חכ"ח ע' 260 ואילך.

(18) ראה רלב"ג יהושע שם, יב (בתחלת פירושו): אם הי' שהשמש עמד ובטל מהתנועה הנראית לו הנה הי' זה המופת יותר נפלא לאין שיעור מהמופתים שנעשו ע"י משה כו'.

(19) יהושע שם, יד.

(20) מצו"ד שם, יב.

(21) בא, י, כג.

(22) פסוק יא.

(11) ראה שיחת בעל הגאולה בשמח"ת תרפ"ח (יום קודם נסיעתו ממדינה ההיא): נסיעתי מכאן אינה מצד ההכרח, אלא סדר מסודר ישנו כאן (סה"מ תרפ"ח ע' רטו).

(12) סדר עולם רבה פ"א.

(13) יהושע י, יב.

(14) שם, יג.

(15) כתר שם טוב הוספות סקי"ט ואילך. וש"ג.

(16) ראה רמ"ז בס' תיקון שובב"ם, הובא ונת'

בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

בנסים²⁸: (א) הנס אינו משנה טבע הדבר, כהנס דמכת דם, שכשהמים נתהפכו לדם נשאו במהות של מים, וכשהנס נפסק, נתבטל ממילא שינוי המים לדם. ובנדוד²⁹ – ש"וידם השמש" הי' רק נס ביחס להשמש עצמו, ואח"כ חזר הסדר הקבוע דמהלך השמש בתוך מהלך שאר הגלגלים. (ב) נס שמשנה את טבע ומציאות הדבר (כהנס ד"ידו מצורעת כשלג"²⁹, שלאחר הנס היתה הצרעת על היד באופן טבעי), ובכדי להחזירה לטבעה הקודם היו צריכים לנס נוסף.

ג. וי"ל שעד"ז הוא בביאור על שאלה דומה בפרשתנו – בנוגע להנס ד"פרח מטה אהרן"³⁰:

בהמשך להצערור על הכהונה דקרח ועדתו ציוה הקב"ה למשה לקחת מטה מכל שבט, "שנים עשר מטות איש את שמו תכתוב על מטהו, ואת שם אהרן תכתוב על מטה לוי", "והי' האישי אשר אבחר בו מטהו יפרח"³¹. וכך הוה – שמשנה הניח את כל המטות "לפני ה' באוהל העדות"³², ולמחרת – "ויבוא משה אל אהל העדות והנה פרח מטה אהרן לבית לוי, ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים"³⁰, ומשה הוציא את כל המטות בכדי שכל בני יראו זאת³³, והקב"ה אמר³⁴ "השב את מטה אהרן לפני העדות למשמרת לאות", "לזכרון שבחרתי באהרן הכהן כו"³⁵.

וצריך להבין: כיון ש"פרח מטה אהרן" הי' נס בכדי להראות על בחירת

הי' זה רק בנוגע לפרט שנוגע למילוי תכלית הנס – שאור השמש (אור היום) ימשיך להאיר, שלזה נדרש רק שגלגל (השמש בעצמו ייעצר וימשיך להאיר על הארץ (ועד"ז "וירח בעמק אילון"¹³); או שהנס הי' בכל הסדר שלו (הקשור עם מהלך השמש), ז.א. שהנס עצר גם את כל הענינים הקשורים עם מהלך השמש – הסיבות לזה (מהלך גלגל היומי, ובמילא מהלך כל הגלגלים²³, שנמשך מסיבוב גלגל היומי, "המקיף ומסבב את הכל"²⁴) וגם התוצאות מזה, וסיבוב הגלגלים הקטנים בגלגל השמש עצמו²⁵, וכיו"ב²⁶.

החילוק בין שני אופנים אלו הוא: אם זהו נס שמשדד – שובר – את הטבע, עי"ז שעוצרים רק את השמש (וירח); או נס שפועל בטבע השמש, ובמילא גם בכל סדר המהלך הטבעי של השמש (הקשור עם מהלך כל הגלגלים). ויש לומר שזהו ע"ד שני הסוגים²⁷

23) ואעפ"כ, מפורש בקרא "וידם השמש וירח עמד" – כי פרטים אלו היו נוגעים ליהושע לנצחון המלחמה (ראה מצו"ד שם).

24) רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ג ה"א.

25) ראה רמב"ם שם ה"ב. ה"ד.

26) שקו"ט באופן תנועת הגלגלים, ואופן ההשפעה של גלגל א' על שאר הגלגלים (באם הם כולם כמו גוף אחד או כמו גופים מחולקים) – ראה ספר החקירה להצ"צ ו, ב, ה, ב ואלך. וש"נ.

27) ובפרטיות – יש בזה ג' סוגים: (א) שגם בעת הנס נשאר הדבר במהותו. (ולהעיר שבעת מכת דם הרי "ציגית מלאה מים... ישראל שותה מים כו" – שמו"ר פ"ט, ט, (ב) ע"ד הנס דקרו"ס, שהנס פעל שינוי בטבע המים שיהיו "כחומת אבנים", אבל לא נשתנה המים במהותו ליבשה, ולכן "אילו הפסיק ה' את הרוח כרגע היו המים חוזרים וניגרים" (שעוה"א פ"ב). (ג) הנס פועל שינוי בטבע הדבר, כמו הנס דידו של משה מצורעת כשלג. [ולהעיר מהג' אופנים בביאור שמשנה לא אכל ולא שתה ארבעים יום, ראה לקמן הערה [114].

ובנדוד²⁹ – נס העמדת השמש – אפשר לומר בא' מג' אופנים הנ"ל. וע"פ המבואר לקמן בפנים (שנס זה פועל שינוי בטבע מהלך השמש), אפ"ל שזה הי' כאופן הב' או אופן הג' הנ"ל.

28) בהבא להלן, ראה לקו"ש ח"ה ע' 176.

ח"ו ע' 89. ח"יה ע' 242 ואלך.

29) שמות ד, ו.

30) פרשתנו ז, כג.

31) שם ז"ח. כ.

32) שם, כב.

33) שם, כד.

34) שם, כה.

35) פרש"י עה"פ.

ועד"ז הוא הביאור גם בהנס ד"שמש בגבעון דום", ונס הגאולה דג' תמוז, כדלקמן.

ד. ויש לומר הביאור בזה:

חז"ל אומרים⁴² ש"כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו". ז.א. שכל דבר בעולם – אע"פ שעולם הוא מלשון העלם והסתרה⁴³ – נברא בכדי לגלות את כבודו של הקב"ה, וזה נפעל ע"י עבודת היהודי שמנצל את עניני העולם לכבודו של הקב"ה.

והטעם והכרח על זה מרומז גם בלשון המשנה "כל מה שברא הקב"ה": כיון שהקב"ה הודיע בתורתו ש"ברא הקב"ה" – שהוא ברא את הדבר והודיע איך שברא אותו, שברא אותו באופן שנוטל כביכול מכחותיו וזמנו (ששת ימי בראשית) לברוא כל נברא בכח מיוחד – כה ההתהוות יש מאין שהוא דוקא בכח העצמות⁴⁴, ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט⁴⁵ שהתהוות הבריאה מתחדשת בכל רגע ורגע מאין ואפס ממש – הרי זו הוכחה שהקב"ה רוצה שלנבראים תהי' שייכות עם (כח ה)בורא (הקב"ה) שלהם, עד ש(יוכלו) להוסיף כביכול בכבודו של הקב"ה,

כיון שאם-לא-כן נשאלת השאלה: מדוע ברא הקב"ה את העולם (לא באופן "מובדל", שהבריאה, למשל, אינה יודעת ש"ברא הקב"ה", ואינה יודעת את האופן שברא, בעשרה מאמרות⁴⁶ וכיו"ב, אלא) באופן שהוא "השקיע" כח (העצמות) שלו ועשרה מאמרות שלו בהבריאה, ויתירה מזה: מדוע ברא את

הקב"ה בכהונת אהרן – הי' מספיק אילו היו נעשים שקדים מוכנים על המטה, שזה יהי' סימן לבני", ז.א. שלכאורה הי' מספיק שהנס יהי' רק בהפרט שנוגע לכוונת הנס ("שבחרתי באהרן הכהן") – מדוע הי' הנס דשקדים צריך להיות צמיחה וגידול בסדר טבעי – "ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים" (ואת כל זה הראה משה לבני³⁶) ויתירה מזו – "למשמרת" שנשאר לא רק מטה אהרן והשקדים, אלא גם הפרחים, כדאיאת בגמרא³⁷ "משנגנו ארון נגנו עמו כו" מקלו של אהרן בשקד" ופוחי"³⁸!?

ונקודת הענין בזה³⁹: התכלית והחידוש בנס זה הוא, הגם שמטה מצד עצמו אינו שייך בטבעו לפריחה וצמיחת פירות, זה יכול להיות רק בכחו של הקב"ה (נס), אעפ"כ, נפעל נס זה במטה אהרן, וזה הי' ונשאר לא סתם ענין נסי שלמעלה לגמרי מטבע, אלא שמתקשר עם טבע החטה. ולכן הי' אופן הפריחה בסדר טבעי (אבל לא בהגבלת הזמן) דצמיחת פירות⁴⁰: "ויצא פרח (כמשמעו⁴¹) ויצץ ציץ (חנטת הפרי כשהפרח נופל⁴¹) ויגמול שקדים (כשהוכר הפרי הוכר שהן שקדים⁴¹)".

וזה הראה לבני", שבחירת הקב"ה באהרן הכהן היא באופן שהכהונה נעשית אצלו מעלתו הטבעית (שנשאתר לעד אצל אהרן ובניו)].

36 לקו"ש חכ"ג ע' 118.

37 יומא נב, ב, וש"י.

38 ראה לקו"ש שם ע' 121. וש"י.

39 בהבא להלן ראה גם לקו"ש שם ע' 119

ואילך.

40 וי"ל נפק"מ – שמותר ליהנות משקדים אלו ומהפירות הגדלים מהם, כי אינו מעשה נסים (ראה תענית כז, ב), דבפשטות משמע שהשקדים היו פירות טבעיים, שממנו אפשר לגדול עוד פירות (שקדים).

41 פרי"י עה"פ.

42 אבות ספ"ו.

43 ראה לקו"ת שלח לז, ד. מאמרי אדהאמ"צ

דברים ח"א ע' שג. ח"ג ע' נט. ועוד.

44 אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

45 שעהוה"א פ"א.

46 אבות רפ"ה.

אילו הבריאה היתה נבראת באופן שיש לו את כחו של הקב"ה, וזהו כח חזק שנשאר לתמיד או למשך זמן (ואינו מתחדש בכל רגע ורגע) – ה' גילוי כבודו של הקב"ה באופן כללי ודבר חד פעמי. על-ידי-זה שבכל רגע מתהווה כל נברא מחדש בדבר ה', מגלים בכל רגע מחדש את כבודו של הקב"ה. לדוגמא: ע"י שתיית מים – מברך יהודי "שהכל נהי' בדברו"⁵², ומגלה על-ידי-זה את ההוספה והחידוש שהמים פועלים [כיון שלולי המים הרי אינו אומר את הברכה] בגילוי כבודו של הקב"ה, "שהכל נהי' בדברו" (דבר ה' שזה-עתה החי' את המים מחדש – "שהכל נהי' בדברו", זה מגלה את דבר ה' בכל הנבראים), וכאשר הוא שותה מים ומברך ברכה נוספת בזמן מאוחר יותר, הרי זה מגלה את דבר ה' ("דברו") החדש שמתוסף אז בו (במברך) ובכל העולם⁵³ [ועד"ז ע"י ברכה פרטית, "בורא פרי הגפן"⁵⁴ וכיו"ב – דבר ה' החדש בכל "פרי הגפן" בכל העולם], וכן הלאה⁵⁵.

(52) משנה ברכות מד, א.

(53) ויש לומר שזהו גם א' מהטעמים שהאדם נברא בטבע כזה שזקוק לאכילה ושתי' תמיד מחדש* (ולכן הנשבע "שלא יאכל כלום שבעת ימים" ה"ז שבעת שוא (רמב"ם הל' שבעות פ"ה ה"כ)) – כי ע"ז בכחו לגלות בכל אכילה ושתי' הדבר ה' החדש שמחי' האדם והמאכל וכל העולם ("שהכל נהי' בדברו", וכיו"ב).

(54) משנה ברכות לה, א.

(55) ובדוגמת זה בברכות הראי' על מעשי בראשית (וכיו"ב) – "ברוך עושה מעשה בראשית",

(* ורק בנוגע למשה נאמר (תשא לד. כח) ש"ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה" – שזה ה' חידוש ונס. וגם בנוגע למשה יש דיעה במדרש שנצטער מזה (שמו"ד פמ"ז. ז. וראה יפ"ת שם. וראה גם אור"ח שה"ש ס"ע תשעה. ס"ע תשצא. סה"מ תרכ"ט ע"י שנו. המשך וככה תרל"ז פ"פ). ולדיעה שני' (במדרש שם) משמע שנשתנה טבעו ולא נצטער, ראה בארוכה לקו"ש חל"ו תשא תש"נ. וראה לקמן הערה 114].

העולם באופן שהוא מהווה אותו בכל רגע מחדש – הרי ה' יכול לברוא אותו בכח חזק כזה, שע"י התהוותו בפעם הראשונה יהי' בכח העולם להתקיים שית אלפי שנים⁴⁷, ולא להצטרך להתהוות חדשה בכל רגע מדבר ה'⁴⁸?

וי"ל הטעם על זה, כיון שעלה ברצונו ית' שכל נברא ירגיש איך הוא פועל (או שעל ידו נפעל) הוספה וחידוש [שאו יש לנברא תענוג אמיתי ומושלם, כטבע הבריאה ש"אדם⁴⁹ רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבירו"⁵⁰]. ז.א. שנוסף על זה שהוא מקיים מה שהקב"ה מצוה אותו, פועל הוא כביכול הוספה מעצמו: שהוא חידוש אמיתי – כשיהודי קשור עם הקב"ה, ה"ה מגלה כבודו של הקב"ה.

ולכן השקיע הקב"ה את כח הבריאה שלו בעולם, ובאופן שהוא בורא אותו בכל רגע מחדש – כיון שזה מקשר כל נברא כל רגע עם הקב"ה, בכל רגע ורגע – שבכל פרט ופרט ובכל רגע ורגע יש להנברא כח לגלות את כבודו של הקב"ה מחדש (הדבר ה' שהחי' אותו ברגע זה ממש מחדש)⁵¹.

(47) ראה ר"ה לא, א.

(48) שהרי הטעם וההוכחה השכלית לזה שהתהוות היא בכל רגע (כמבואר בשעיהו"א פ"ב) וכל הטעמים שכליים בביאור אופן התהוות – הם ע"פ כללי השכל שנבראו ע"י הקב"ה, וכיון שהוא ית' אינו מוגדר בטעמים אלו, ה' יכול לברוא את העולם באופן אחר לגמרי. וטעמים אלו שייכים רק לאחר שידענו שעלה ברצונו ית' שבריות והנהגת העולם תהי' ע"פ כללי השכל (ראה ס' השיחות תשמ"ח ח"א ע' 134 ואילך. לקו"ש חכ"ז ע' 253).

(49) ב"מ לה, א.

(50) וראה מכתב י"א ניסן תשל"ב (הגש"פ עם לקוטי טעמים, מנהגים וביאורים – קה"ת תשמ"ו ואילך – ע' תרמב).

(51) ועד שהנברא נעשה כמו "שלהבת עולה מאל"י" (בנוגע לגילוי הקדושה וכבודו של הקב"ה שעל ידו) – ראה שיחת ש"פ בהעלותך ש.ז. (לעיל ע' 334 ואילך).

בשקדים דוקא, כיון שהם "ממהרים לגמור יותר מכל הפירות"⁵⁹ (בכ"א יום⁶⁰, מהר יותר משאר הפירות), ובנדר"ד היתה המהירות (לא בכ"א יום, אלא) בתוך לילה⁶⁰ – כיון שזריות ומהירות מורה על המשכה שלמעלה מסדר השתלשלות: המשכה שבסדר השתלשלות ה"ה "מתעכב ושוהה עד שנמשך ובא למטה שהרי בכל השתלשלות מהיכל להיכל הוא ע"י משפט אם ראוי הוא כו"⁶¹. משא"כ בברכת כהנים נמשך השפע "במהירות דרך כל העולמות באין מונע ומעכב כו"⁶¹. לאידך גיסא – ההמשכה (במהירות) שלמעלה מסדר השתלשלות נמשכת "דרך כל העולמות", כמודגש בהנס ד"פרח מטה אהרן", שביחד עם זה שזהו נס ובא במהירות, הרי זה קשור ועובר דרך הטבע דצמיחת הפירות.

ואולי י"ל ולהוסיף, השייכות עם (פ') קרח דוקא. ובהקדים, ש"קרח" ו"חקת" מורכבים שניהם מהאותיות "חק", אלא שב"קרח" מתוסף ר"ש, וב"חקת" – תי"ו: אצל קרח (משבט לוי) ה"י הגילוי ד"חק", למעלה מטעם ודעת ולמעלה ממדידה והגבלה (כמבואר בחסידות⁶² שטענת קרח באה בגלל מעלתו, "פיקח הי"י"⁶³, והוא ראה את הגילוי שלמעלה ממדידה והגבלה כפי שיהי' לע"ל); טעותו (בערעור על אהרן הכהן) היתה בענין ד"ר", "רש" (עניות⁶⁴), שמורה שההמשכה (דמחשבה ודיבור) אינה יורדת בסדר השתלשלות (קרח רצה

ה. כפי שהוא בנוגע לגילוי כבודו של הקב"ה בכללות הבריאה (טבע), עד"ז הוא גם בגילוי האלקות ע"י נסים: שלימות הכוונה ברוב הנסים הוא, שהנס לא ישאר דבר שלמעלה לגמרי מדרך הטבע, אלא שהנס יתקשר ויחדור בהטבע ובפרטי הטבע.

עד"ז הוא בנוגע להנס ד"פרח מטה אהרן" – שהנס (שבא לגלות "שבחרתי באהרן הכהן") פעל במטה אהרן, שנעשה ונשאר קשור עם טבע המטה, כך שאופן הפריחה יהי' בסדר טבעי דצמיחת פירות, עם כל סדר השתלשלות שבוה, "ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים".

ויש לומר – בלשון החסידות – השייכות עם כהונה דוקא: החידוש⁶⁵ דכהונה (ברכת כהנים) הוא, שזה ממשיך מלמעלה מסדר השתלשלות⁶⁷. ולכן ה"ז קשור עם זריות ("עד מהרה ירוץ דברו"⁶⁸) שמתעם זה הסימן לבחירת הקב"ה בכהונת אהרן הוא

ברוך שחכו וגבורתו מלא עולם – שע"ז מגלים מעשי בראשית אלו כבודו של הקב"ה, ביחס לכל הבריאה כולה (מעשה בראשית). – ולהעיר שלאחרונה שמענו וראינו בעיר זו רעמים וברקים, עליהם מברכים ברכת הנ"ל (ראה אנציקלופדי תלמודית ערך ברכות הרא"י (ע' שנו ואילך). וש"נ). ולהעיר, שלאחרונה ה"י גם התפרצות "הרגעש" ורעידת האדמה (חידוש ושינוי בטבע העולם) במקום רחוק בעולם, אשר, ע"י ברכתם של כמה יהודים שם "שחכו וגבורתו מלא עולם" (ראה ברכות נט, א. וראה אנציקלופדי שם ר"ע שנו. וש"נ). מגלה ה"הרגעש" כבודו של הקב"ה ובכל העולם כולו ("מלא עולם"). ובפרט בנוגע לאלו הגוים בארצות הברית, כיון שאנשי הצבא שלה נמצאים שם ועוסקים בהצללת הניזוקים כו'.

(56) כהבא להלן, ראה לקו"ת סוף פרשתנו (נה), ג ואילך). סהמ"צ להצ"צ מצות ברכת כהנים (דרמ"צ קיב, א"ב). ובכ"מ.

(57) ראה גם סה"מ תרכ"ט בתחלתו. תרנ"ד ס"ע שטו ואילך. לקו"ש ח"י ס"ע 38 ואילך, ובהוסמן שם.

(58) תהלים קמו, טו.

(59) לקו"ת שם. וראה גם פרש"י פרשתנו ז, כג.

(60) קה"ר (פ"ב, ז) – הובא בלקו"ת שם.

(61) לקו"ת שם נה, ד.

(62) שם נד, סע"ב ואילך. וש"נ. אוה"ת פרשתנו ע' תרסו. תרצו. סד"ה ויקח קרח העת"ר (המשך תער"ב ח"ב ע' איג ואילך). סה"מ מלוקט ח"ג ע' רג ואילך.

(63) תנחומא פרשתנו ה, במדב"ר שם פ"ח, ה.

(64) ראה לקמן ס"ח. וש"נ.

ו. ע"פ הנ"ל י"ל בהנס ד"שמש בגבעון דום":

הכוונה בנס זה היתה – לא לצאת מדרכי הטבע לגמרי – אלא ככרוב הענינים, שהנס יסייע לנצחון המלחמה⁷¹ שקשור (עכ"פ במקצת) גם עם דרך הטבע. אפילו במלחמה זו – ש"ה נלחם לישראל¹⁹ – היתה צריכה להיות ההתלבשות גם בדרך הטבע.

ולכן לא הי' נס ששלל לגמרי את המלחמה בדרך הטבע (ע"י יהושע), אלא נס שסייע למלחמה שלהם: ההכנה והכשרה לנצחון הי' ע"י הנס ד"שמש בגבעון דום⁷², אבל זה עצמו לא פעל את הנצחון. לאחרי שהאיר אור היום הטבעי (דאור השמש)⁷³, היו צריכים יהושע ובנ"י לרדוף ולהלחם עם האויבים בדרך הטבע.

ועפ"ז אולי יותר מסתבר לומר, שהנס עצמו (ד"שמש בגבעון דום") הי' באופן שקשור יותר עם טבע מהלך השמש (אופן השני הנ"ל ס"ב) – וזה עצר לא רק את השמש והירח, אלא את כל הכוכבים ומזלות, ומהלך גלגל היומי בכלל, וכל הגלגלים הקשורים עם מהלך השמש.

ןויומתק ע"פ הביאור בחסידות⁷⁴

לחלק בין עליון ותחתון⁶⁵, כבאות ר' שבה חסר הקו השלישי (דאות ה') כנגד⁶⁶ מעשה⁶⁷.

משא"כ ב"חקת" – "זאת חקת התורה" – נמשך מ"חק" (למעלה ממדידה והגבלה) באות "ת", סוף וסיום כל כ"ב אותיות התורה, ז.א. שנמשך בכל ודרך כל סדר השתלשלות (כל האותיות מאל"ף עד תי"ו), בכל שלשה הקוים (באות ת') דמחשבה דיבור ומעשה, ותורה עבודה וגמילות חסדים, ואדרבה: באופן שהם מתחברים כולם – כיון שבסיום ושלמות העבודה, כאשר ישנה המהירות דקדושה (מההמשכה שלמעלה מסדר השתלשלות בסדר השתלשלות), נעשה החיבור יחד דכל שלשה הקוים, שמהעליון (מחשבה ודיבור) באים מיד במהירות לתחתון (מעשה), ללא הפסק ביניהם (דלא כבאות ה"א⁶⁸). וזוה באים לנקודה מתחתית (הקו השמאלי ד) אות ת' – נקודת הביטול, ונקודה גדולה (בעלת אורך ורוחב), ז.א. שהביטול בא ביחד עם ההתפשטות לאורך ורוחב; וזה בא בסיום האות – שמורה על שלימות נקודת הביטול בסיום העבודה.

ועי"ז נפעל הענין ד"חקת" – גם מלשון חקיקה⁶⁹, שמורה על המשכה נצחית (בלי שינוי), הקשור עם ת', כמאחז"ל⁷⁰ "תי"ו – תח"י" ששלימותו חיים נצחיים.

65 ראה סה"מ מלוקט שם. וש"נ.

66 נסמן לקמן בהערה 68.

67 ראה בארוכה שיחת ש"פ קרח ג' תמוז

תשמ"ח ס"ו (ס' השיחות ח"ב ע' 503). וש"נ.

68 ראה תו"א מגלת אסתר צה, סע"ב ואילך.

לקו"ת ר"פ בלק (סז, א ואילך). סה"מ תר"ן ע' רעט

ואילך. תרנ"ח ע' ריב. הי"ש"ח ע' 122. סה"מ קונטרסים

ח"א רמא, א ואילך. שיחת ש"פ ויגש ש"ז. (לעיל ח"ב

ע' 91) ס"ה.

69 לקו"ת ר"פ חוקת.

70 שבת נו, א.

71 ראה רלב"ג שבהערה 18, ש"מה שאמר ולא הי' כיום ההוא לפניו ולאחריו לשמוע בקול איש כי ה' נזחם לישראל, הורה בזה כי זה המופת הוא בענין המלחמה בעצמותה, ואם הי' זה המופת בעמידה מהתנועה לא הי' לו רושם בענין המלחמה כלל כר" עי"ש.

72 ועד"ז הנס ש"יהו' השליך עליהם אבנים גדולות מן השמים גו", אף שע"ז "ימותו רבים גו' מאשר הרגו בני ישראל בהרב" (יהושע שם, יא).

73 וראה לקו"ש ח"ח ע' 120, שגם ע"י עצם הענין דביטול תנועת השמש נתקיימה הכוונה דטבע השמש עצמו.

74 סידורו שער המילה קמב, א ואילך. סה"מ"צ להצ"צ מצות מילה (ה, א ואילך). אוה"ת שבועות ע' קט ואילך. נ"ך (כרך ב) ע' תשלה ואילך. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ח ע' 261 ואילך.

בקאסטראמא, עד – ששחררו אותו לגמרי.⁷⁹

אבל גם אח"כ נשארה המדינה בתקפה, כולל – בשייכות להתנגדות לדת ישראל וכו', ולכן נמשכה שלימות הגאולה דבנ"י (במדינה ההיא) משך זמן, עד שהם עצמם (במשך השנים) יגיעו סו"ס להכרה ויתחילו משם להרשות לבנ"י להתנהג בחפשויות בכל עניני יהדות, וגם להתיר יציאת יהודים ממדינה ההיא (ואף לסייע להם בכך).

כולל גם – בימים אלו ממש – השקו"ט והרצון דכו"כ במדינה ההיא להחזיר את שם העיר "לנינגראד" (שבה ה"י המאסר והישיבה בבית האסורים) – השם שנתנו לה (על שם מנהיגם) – בחזרה לשם "פעטערבורג" (שם העיר בזמן המאסר והגאולה דאדמו"ר הזקן⁸⁰) – השם שהצאר (בזמן בניית העיר) קרא לה (שמייצג את ההיפך הגמור מהקומוניסטים). והגם שאף תחת שלטון הצאר היו מניעות ועיכובים ליהדות – אין זה מגיע למה שנעשה ע"י אלו שאסרו את בעל המאסר והגאולה; ויש לומר, שבהשקו"ט ורצון להחליף

באמירת יהושע "שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון", שע"י עצירת מהלך השמש ולבנה (השתחוואה וביטול שלהם⁷⁵), וזהו ע"י פעולה על השמש "דום"⁷⁶ מלומר שירה"⁷⁷ – רצה יהושע לבטל את ההשפעה לאומות העולם (שעמם נלחמו או בנ"י) שעובדים את השמש והירח (וכוכבים ומזלות), ועל-די-יזה – נפעל גם בנצחון המלחמה. ועפ"ז מסתבר יותר לומר שע"י "שמש בגבעון דום" נעצר לא רק מהלך השמש והירח אלא גם מהלכם של עוד כוכבים ומזלות (בשאר הגלגלים)].

ז. ועד"ז אולי י"ל גם ההסברה בנס הגאולה דג' תמוז (בשנת תרפ"ז):

ביחד עם זה שהנס דג' תמוז ה"י נס שלמעלה מהטבע, היתה לו השפעה בהטבע גופא, שהוא "הסכים" להנס ונבפרט שמלכתחילה ה"י זה נס המלובש בטבע, ובמיוחד בערך להנס ד"פרח מטה אהרן" ו"שמש בגבעון דום", כידוע שאותם אנשים שאסרו את בעל המאסר והגאולה, הם גופא (בעמדם בתקפם) נאלצו לשחררו, עד שהיו צריכים לסייע בשחרור וגאולה.⁷⁸

ויש לומר, שלכן לא בא הנס בבת אחת (בגאולה שלימה), אלא שהתחלק לשלבים בדרך הטבע – בהתאם למצב הצד שכנגד (שה"י בתקפו), שהם מצד מצבם ("טבעם") יגיעו להכרה שצריכים לשחררו, החל מביטול הגזירה דהיפך החיים ר"ל להגלותו לעיר מקלטו

(79) וכוה גופא – נתעכב נתינת תעודת השחרור כפועל עד י"ג תמוז (כנ"ל הערה 10), שבוה ניכר ומודגש שהפעולה רשמית דהחופש נעשית ע"פ חוק המדינה, כיון שנתעכב החופש עד ל"ג תמוז, שבו ה"י המשרד הממשלתי פתוח באופן רשמי ע"פ חוק המדינה (ראה סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 568 ואילך).

(80) ועד שעל שם עיר זו (פעטערבורג) נקראת גם הגאולה שלו, ופעולת הגאולה – שעיקר הענין דהפצת המעניות חוצה התחילה "נאך פעטערבורג" (כן הוא הלשון בס' השיחות תורת שלום ס"ע 112). – ולהעיר שגם גאולת אדה"ז היתה קשורה בדרכי הטבע (של אה"ע) – ראה אגרות קודש אדה"ז סל"ח וש"ג (וראה ס' השיחות שם. לקו"ש חכ"ה ע' 186 ואילך). וכמודגש גם בספור הידוע בנוגע לקידוש הלבנה שלו על הספינה בזמן היותו במאסר (לקו"ד ח"ד תשנב, ב. וראה גם לקו"ש ח"ה ע' 80. ס' השיחות תש"ג ח"א ס"ע 201 ואילך. שיחת ש"פ ויק"פ ש.ז. לעיל ח"ב ע' 376 ואילך).

(75) ראה ב"ב כה, א.

(76) פרש"י עה"פ.

(77) ד"כל זמן שהוא דומם עומד ואינו מהלך, שבכל עת הילוכו הוא אומר שירה" (פרש"י שם).

וראה גם יל"ש יהושע רמז כב. מדרש תהלים יט, ה.

(78) ראה גם לקו"ש ח"ה שם. הי"ח ע' 237 ואילך. חכ"ה ע' 256.

יהודי, אפילו כאשר הוא נמצא במצב ד"אחוריים" (לא בפנים דקדושה), כמאחז"ל⁸⁸ "אע"פ שחטא ישראל הוא", כיון שנקודת היהדות היא למעלה מכל העלמות והסתרים, ולמעלה מכל הדרגות בסדר השתלשלות – הנקודה דיחידה שמקשרת את היהודי עם היחיד שלמעלה⁸⁹.

ונקודה זו (ביטול) מאחורי הד' מורה שהדלות והעניות של הד' הוא הביטול דקדושה – שמקשר אותו עם דרגות הכי נעלות, דלי"ת גם מלשון "דליתני" ⁹⁰ (הרמה), וע"ד המעלה ד"תפלה לעני" שמגיעה ש"לפני הוי" ישפוך שיהו" ⁹¹, משא"כ אות ר' שאין לה נקודה של ביטול – העניות היא בכך שאין לה שום שייכות לקדושה.

ועפ"ז אפשר להסביר החילוק בין שני הקוים של הר' ושל הד': שני הקוים – ברוחב ובאורך – כוללים את כל הדרגות דסדר השתלשלות, שמתחלק בכללות לעליון ותחתון, רוחב ואורך: הקו למעלה (ברוחב) הוא שלימות בהרחבה, אבל בהדרגה עליונה עצמה (ע"ד איכות), והקו באורך מורה על ההמשכה מלמעלה למטה (לדרגות נחותות יותר).

שלימות העבודה מתבטאת בכך שיהיו שתי המעלות ביחד: נקודת הביטול וכפי שזה נמשך וחודר גם בסדר השתלשלות (שני הקוים): כאשר ישנם שני הענינים דעליון ותחתון, אבל חסרה נקודת הביטול (דהעצם) – הרי סו"ס חסר או בהחיבור דשני הקוים (עד שחסר

בחזרה את שם העיר מ"לנינגראד" לפעטערבורג" – רואים בגלוי יותר את הפעולה הנמשכת מהגאולה ביי"ג תמוז, הגאולה כללית דכל בני"מ מנגדיהם בכלל, ובפרט במדינה ההיא.

ח. ואולי יש לקשר זה גם עם חודש הגאולה (חודש תמוז) – חודש הרביעי, שבא ⁸¹ לאחרי – ובכחו של – חודש השלישי (ירחא ⁸² תליתאי) ⁸³, ע"ד אות ג' וד' ר"ת "גמול דלים" ⁸⁴, ההשפעה (גמול) דחודש הג', החודש דמתן תורה, בחודש הד', החודש דהמשך וסיום המאסר (ע"ד ענין "דלים"), באופן שזה (בחי' דלים) מתהפך לחודש הגאולה ⁸⁵.

ויש לומר שענין זה מרומז בצורת ה(אות) ד':

אע"פ ⁸⁶ שאות ד' ואות ר' דומות בכך ששתיהן מורות על ענין העניות: דלי"ת מלשון דלות ור"ת דלים, ורי"ש מלשון רש ("ולרש אין כל" ⁸⁷), ושתיהן מורכבות משני קוים, אחד למעלה ברוחב ואחד באורך (מלמעלה למטה) – ישנו חילוק עיקרי ביניהם: אות ד' יש לה נקודה (י) מאחורי (שמקשרת את שני הקוים), משא"כ אות ר'.

אחד הענינים בזה: הנקודה מורה על ענין הביטול, וזה קאי על נקודת היהדות שישנה בשלימות אצל כל

81) ראה בארוכה שיחת ש"פ קרח תשמ"ז ס"ב ואילך. סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 494. 528. סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 549.

82) שבת פה, א.

83) ולהעיר שהתהלת המאסר היתה בט"ו סיון, קיימא סיהרא באשלמותא (זח"א קנ, רע"א. ח"ב פה, א. שמור"ר פט"ו, כו) דירחא תליתא.

84) שבת קד, א.

85) ראה לקושי חיי"ח ע' 309 ואילך. וש"נ.

86) בהבא להלן, ראה ספר הערכים – חב"ד

מערכת אותיות – רי"ש ס"ב (ע' שש ואילך). וש"נ.

87) שמואל"ב ג, יב. וראה גם משלי י, טו, ל,

ח.

88) סנהדרין מד, א.

89) ראה לקו"ת ראה כה, א. כו, א. וש"נ.

90) תהלים ל, ב.

91) תהלים קב, א. וראה כש"ט סצ"ז. אור המאיר פ' וישלח. וראה קונטרס משיחת ש"פ במדבר ויום ב' דח"ה ש"ש ז.ו. (לעיל ע' 271) ס"ו.

– בנוגע לעבודה דהרבעת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה.

ובפרט שישנו הציווי שצריכים להניח את מטה אהרן "למשמרת לאות" ("שבחתי באהרן הכהן"), "משנגנו ארון נגנו עמו כו' מקלו של אהרן בשקדי" ובפרחיו" – מובן שמוזה ישנה הוראה נצחית לדורות; וכיון שכל יהודי הוא חלק מ"ממלכת כהנים"⁹⁴, "כהנים גדולים"⁹⁵ [ונכפס"ד הרמב"ם⁹⁶, ש"לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש אשר נדבה רוחו כו' הרי זה נתקדש קדש קדשים"] – מובן, שאצל כל יהודי צריך להיות מעין הענין ד"פרח מטה אהרן", ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים".

י. הלימוד מזה בכללות עבודת השם:

אע"פ שעבודת יהודי צריכה להיות מתוך קבלת עול – שלמעלה מטעם ודעת, ובאופן של זריות שלמעלה ממדידה והגבלה, "בכל מאדך"⁹⁷, ודוקא זה מגיע בה"מאד" שלמעלה⁹⁸ – והי' מקום לסברא שבוזה מתבטאת שלימות העבודה, ובלשון הידוע⁹⁹: אילו נצטוונו לחטוב עצים –

ישנה ההוראה ד"פרח מטה אהרן", שלאחרי היסוד דקבלת עול, יכולה וצריכה אח"כ הנקודה שלמעלה ממדידה והגבלה "להתפשט" בכל כחותיו הפנימיים, עד בכל מציאותו וטבעו, עד שזה יתן פירות – ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים", ובאופן

גם בשלימות דשני הקוים עצמם), עד שהפירוד ביניהם יכול להביא למצב של "רש", עניות היפך הקדושה (ע"ד כפי שהי' אצל קרח, אותיות "חק ר", כנ"ל ס"ה). אבל כאשר ישנו הביטול דנקודת היהדות (הנקודה מאחורי הד') – שהיא מחוץ ולמעלה משני הקוים ניותר מהמעלה דקרח זויתן, וביחד עם זה שני הקוים (כבאות ד') – הרי אז ישנה שלימות העבודה דשני הקוים, וגם שלימות החיבור ביניהם.

וזהו התוכן דחודש הד', חודש הגאולה – גאולת ג' תמוז וי"ב-י"ג תמוז – שהנס שלמעלה מטבע (ע"ד הנקודה) יומשך ויהפוך את טבע העולם (שני הקוים דאורך ורוחב). עד שזה מגיע גם במצב ד"רש", עניות דלעו"ז (ענין המאסר ע"י המנגדים לקדושה), ומהפך גם את זה⁹². ואדרבה: דוקא ע"י הירידה למטה במצב של צרה – מתגלה איך ש"עמו אנכי בצרה"⁹³, שקאי על עצמותו ית', שלמעלה מכל הגדרים דסדר השתלשלות עליון ותחתון, ולכן – אע"פ שהקב"ה הוא עליון שאין למעלה ממנו, וצרה היא בעולם תחתון שאין למטה ממנו – הרי "עמו אנכי בצרה" (היפך השתלשלות, דעליון ותחתון), וגם במצב זה – בחי' אחוריים – מתגלה היו"ד (נקודת היהדות), עד שנמשך ומקשר גם את העליון ותחתון דסדר השתלשלות.

ט. מהאמור לעיל ישנם כמה לימודים, הן בכללות עבודת האדם, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לעבודתו בעולם, והן בעניני תומ"צ והן בעניני רשות (באופן פרנסת האדם), וגם ובמיחד – בקשר עם הגאולה דג' תמוז

(94) יתרו יט, ו.

(95) ראה בעה"ט עה"פ. וראה גם אגדת

בראשית פע"ט (ב).

(96) סוף הל' שמיטה ויובל.

(97) ואתחנן ו, ה.

(98) תו"א מקץ לט, ד. ובכ"מ.

(99) לקו"ת שלח מ, א.

(92) ובפרט לאחרי מאתיים (ר') שנה להולדת אדמו"ר הצמח צדק.

(93) תהלים צא, טו.

שרואים איך שטבע העולם ואוה"ע עצמם מסייעים בהשפעת פרנסה לבנ"י.

וכפי שרואים זאת במיוחד בדורות האחרונים, שהקב"ה ברח את בני"י שיקבלו את פרנסתם ביגיעה פחותה יותר, מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף (יותר מכפי שהי' בדורות לפני זה), על-דיי-זה שהעולם עצמו מסייע לזה.

יא. מזה ישנו גם לימוד מיוחד בהעבודה והפצת המעיינות חוצה, שנתרחבה עד באופן שלא בערך ע"י ולאחר הגאולה דג' תמוז וי"ב-י"ג תמוז:

יש לומר ששלשת הענינים ד"יפוצו¹⁰⁵ מעינותיך חוצה¹⁰⁶ הם ע"ד שלשה הענינים שבאות ד': יפוצו – נקודת הביטול, מעינותיך – הקו למעלה (רוחב), וחוצה – הקו באורך שמרמז על ההשפעה מלמעלה למטה.

לכל לראש צריך יהודי להיות במצב ד"יפוצו" – מציאותו צריכה להיות מציאות ד"יפוצו", מציאות שמפיצה אלקות, ובאופן שלמעלה ממדידה והגבלה (יפוצו ללא הגבלות¹⁰⁷). לפני שאומרים לו מה (בפרטיות) הוא צריך להפיץ [מעינותיך], והיכן הוא צריך להפיץ [חוצה] – צריך הוא לדעת, שמיד כאשר הוא קם בבוקר (לפני שעושה את עבודתו בפרטיות) הרי הוא מציאות ד"יפוצו" – "מודה אני לפניך כו' רבה כו'", "אני נבראתי לשמש את קוני"י¹⁰⁸ אין הפשט שהוא מציאות לעצמו, ומציאות זו מתעסקת ב"יפוצו"

כזה – שטבעו ומציאות עצמו נעשה באופן של זריזות ("טבע מהיר") ושלמעלה ממדידה והגבלה, שכל מה שעושה בכחותיו הטבעיים הוא בזריזות הכי גדולה, זריזות דקדושה.

עד"ז ישנו גם הלימוד בעניני רשות של יהודי, ובפרט בנוגע לפרנסתו הגשמית: לכל לראש לומדים מ"פרח מטה אהרן" (שנשאר "למשמרת") – ע"ד הלימוד מ"צנצנת המן" שגם היא נשארה "למשמרת לדורותיכם"¹⁰⁰ – שכאשר בני"י טענו לירמיהו (שתבע מהם "למה אין אתם עוסקים בתורה"): "נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה מהיכן נתפרנס", הוציא ירמיהו את "צנצנת המן" ואמר להם: "ראו בזה נתפרנסו אבותיכם, הרבה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו"¹⁰¹. עד"ז ישנו הלימוד מ"פרח מטה אהרן", ששקדים (מזון גשמי) גדלים באופן נסי, ובזריזות, ועד"ז – בנוגע לפרנסת בני"י.

לאידך גיסא נאמר "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה"¹⁰², שההמשכה מפרנסה גשמית נפעלת ע"י סדר טבעי דצמיחת שקדים (יציא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים), שבא ע"י משא ומתן באמונה¹⁰³ (חרישה וזריעה), בהגבלות דטבע העולם, חזרר באמונה בה' – "שמאמין בחי העולמים וזורע"¹⁰⁴; וזה נעשה הכלי לקבל את ברכותיו של הקב"ה לפרנסה באופן נסי, אבל נס כזה שמתלבש בטבע העולם,

100) בשלה טז, לג.

101) פרש"י עה"פ.

102) פי' ראה טו, יח. ספרי עה"פ. לקו"ש ח"י

ע' 294. ושי"נ. וראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תרמו.

103) ועד שבשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה, עוד קודם ששואלים לו עסקת בתורה (שבת לא, א).

104) תוד"ה אמות – שבת שם בשם הירושלמי.

105) לשון הכתוב – משלי טז, ה.

106) ראה באגה"ק הבעש"ט (כש"ט בתחלתו.

ובכ"מ): בעת שיתפרסם למוךך ויתגלה בעולם ויפוצו מעינותיך חוצה.

107) ראה "קובץ כ"ח סיון – יובל שנים" ע' 38.

108) משנה וברייתא סוף קידושין.

ולשון המקום עצמו אומר ומרגיש ש"ביטול אידיאָט".

יב. אמנם עדיין נשאלת השאלה – כפי שכמה שואלים: אפילו כאשר אני בעצמי עושה את עבודתי בשלימות, עד שאני מגיע לדרגא שמציאותי היא "יפוצו" (תכלית הביטול) – מה התועלת בזה, כאשר "אתם המעט מכל העמים"¹¹⁵, ובעולם סביב ישנם שבעים אומות שהם ריבוי עצום בכמות בערך לכבשה האחת¹¹⁶.

ובסגנון אחר: מה יאמר העולם ומה יאמרו האומות על כך שיהודי עושה את עבודתו ד"יפוצו מעינותיך חוצה", ובמיוחד – בקירוב הגאולה האמיתית והשלימה, הרי אין הם מבינים מה פירוש הדבר?! אמנם זוהי עבודה גדולה ונעלית – אבל צריכים לכאורה להתחשב – טוען הוא – עם העולם!

והמענה על-יזה הוא: העולם כבר מוכן! כאשר יהודי יעשה את עבודתו כדבעי – באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, וביחד עם זה כפי שזה מלובש בכלים דלבושי הטבע – יראה איך שהעולם, טבע העולם ואומות העולם מסייעים לו בעבודתו.

אפילו, פעם (כאשר היו מניעות ועיכובים) ה' הסדר אצל החסיד, שמצבו ובמילא אמר "ביטול אידיאָט"; עאכ"כ עכשיו, כאשר כו"כ מהמניעות ועיכובים אינם [וכאמור לעיל, שגם

(לשמש את קוני), אלא כל מציאותו היא "יפוצו". ובלשון הידוע¹⁰⁹: "לכתחילה אריבער", מיד מלכתחילה עומד הוא מלמעלה.

ואח"כ הרי הוא צריך להמשיך זאת בפרטים: "מעיינותיך – הוא צריך להפיץ דוקא את מעיינות התורה, שמטהר בכל שהוא¹¹⁰ [למעלה מדרגות המים שלמטה מזה, מי מקוה וכיו"ב¹¹¹], והוא צריך להפיצם "חוצה", החל מחוצה בעצמו (מנקודת האמונה וקבלת עול בשכלו ומדות וכחות פנימיים), עד בחוצה כפשוטה – חוץ מהד' אמות דקדושה, דישיבה, ביהכנ"ס וביהמ"ד, עד ב"חוצה" (עם ה"א שכולל חוצה¹¹²) שאין חוצה למטה ממנו.

וע"ד הסיפור הידוע אודות חסיד שהלך ברחוב במדינה ההיא – ללא התחשבות במדידות והגבלות, כהסדר דחסיד אמיתי – בזמן שזה ה' קשור עם סכנה. ושטר עצר אותו ושאל "קטץ אידיאָט" (מי הולך)? והשיב: "ביטול אידיאָט" (ביטול הולך)! הוא השיב מה שהי' מונח אצלו באמת – שכל מציאותו היא "ביטול", והמציאות ד"ביטול" הולכת!

ביחד עם זאת הוא השיב לו דוקא ברוסית – כיון שביטולו נמשך גם בהמצב ושפת המקום – בהטבע ומציאות דרוסי' – ע"ד "אזלת¹¹³ לקרתא הלך בנימוסא"¹¹⁴, באופן שטבע

הוא בתוך הארבעים ימים הראשונים], וכמבואר במ"א (לקר"ש חל"ו ע' 172 ואילך) שיש בזה ג' אפשרויות ודרגות: (א) שטבע משה לא נשתנה (ולכן נצטער משה על זה שלא אכל ולא שתה). (ב) שטבע שלו נשתנה (לפי שעה) ע"י נס של הקב"ה, נס שנמשך במשך כל הארבעים יום, (ג) הנס ה' רק פעם א' בתחלה, כי זה פעל שניו בטבע שלו, שהטבע שלו עצמו נעשה כמו מלאך, שאינו זקוק לאכילה ושתי'.

(115) ואתחנן ז, ז.
(116) תנחומא תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא.
פס"ר פ"ט, ב.

109 אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תרי. לקר"ש ח"א ע' 124. ועוד.

110 מקואות פ"א מ"ז. רמב"ם הל' מקואות

פ"ט ה"ח. טוש"ע י"ד סר"א ס"ב.

111 ריש מס' מקואות. רמב"ם שם רפ"ט.

112 ראת שיחת ש"פ תולדות שזו. (לעיל ח"א

ע' 324) ס"ה.

113 שמו"ר שבשוה"ג להערה 53.

114 ולהעיר שזהו הטעם שמשנה לא אכל ולא

שתי ארבעים יום (שמו"ר שם) [ולהעיר שג' תמוז

זריזות, ומתוך ההכרה – שהעולם עצמו יסייע ליהודי בעבודתו.

ובמיוחד – בעמדנו בזמן הקיץ – כאשר ילדים הולכים למחנות-קיץ, צריכים להשתדל שילדים יהודים ילכו למחנות קיץ שמיוסדים על חינוך הכשר ועל טהרת הקודש; ואלו המתעסקים בחינוך ילדים – צריכים לדאוג לנצל את זמן הקיץ בתכלית השלימות, ובתכלית הזריזות, לנצל כל רגע פנוי להוסיף בעצמו ולהוסיף אצל הילדים בכל עניני יהדות, בחיות ובשמחה.

ומענין לענין: ע"פ ה"יש נוהגין"¹²² לומר¹²³ פרקי אבות בכל שבתות הקיץ (לאחר תפלת מנחה) – כאן המקום לעורר שוב ע"ד זה ונפרט ששבת זו היא פעם העשירית¹²⁴ דאמירת פרקי אבות בשנה זו (ששת השבועות בין פסח ועצרת, וארבעה שבועות לאחר עצרת עד לשבת זו), ומה טוב – בהיותם תורה שבעל-פה – שילמדו משנה אחת (עכ"פ) לעיונא.

וכמו"כ יש לעורר על המנהג הטוב בכמה מקומות לחזור מאמר חסידות לאחר תפלת מנחה בשבת. – ויה"ר שיהי' זה באופן ד"חקת" (כפי שיקראו עתה בתפלת מנחה), שיזכיר להשומעים ויפעל בהם שינוי עד לאופן דחקיקה, שזה נחקק בהם.

(122) סידור אדה"ז במקומו.

(123) וי"ל הטעם על זה (אף בכתובשבע"פ צ"ל לימוד והבנה – ראה הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב) – כי אמירת פרקי אבות באה בהמשך לתפלה (תפלת מנחה), שענין התפלה אינו לימוד (ואדריבה, בלשון הידוע (ש"ת הריב"ש סקני"ז. הובא ונת' בסהמ"צ להצ"צ שרש מצות תפלה פ"ח): אני מתפלל לדעת זה התינוק), ולכן גם אמירת הפרק אינה בגדר לימוד כ"כ – כנראה בפועל בהנהגת הרוב.

(124) וגם ברפ"ד דאבות (הפרק דשבת זה) מרומז הענין דעשירי – כי הדי' ענינים (דחכם, גבור, עשיר ומכובד) הם כנגד הדי' אותיות דשם הוי', ששם הוי' במילואו הוא – עשר אותיות.

במדינה ההיא נעשו שינויים גדולים לטוב], ואדרבה – בעולם עצמו רואים את הנסים ונפלאות שמתרחשים בפרט בשנים האחרונות [שנת נסים, ושנת אראנו נפלאות] – כבר הגיע הזמן, שהגם שצריך להיות ענין שלמעלה ממדידה והגבלה – נסים ונפלאות, עד לנסים ונפלאות דגאולה האמיתית והשלימה – ה"ז חודר גם בטבע העולם, שהעולם עצמו מסייע לצמיחת הגאולה [כפי ש"פרח מטה אהרן" פעל בטבע המטה, שתהי' צמיחת הפירות בדרך הטבע].

וע"ד כפי שהי' ביציאת מצרים – שכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות¹¹⁷ – שנוסף על הנסים שהיו אז, הרי הי' "וינצלו את מצרים"¹¹⁸, באופן כזה שהגם שזה התחיל בדרך נס, הביא זה לכך שהמצרים בעצמם סייעו בזה לבנינו, ונתנו יותר מכפי שביקשו¹¹⁹. עאכו"כ בהגאולה האמיתית והשלימה כאשר יהיו נפלאות אפילו בערך להנפלאות דיצי"מ¹²⁰, יהי' זה גם כן באופן כזה שהעולם וטבע העולם עצמו יסייע לכך.

יג. ובנוגע לפועל:

בבואנו מג' תמוז עד לתוך ימי הגאולה די"ב-י"ג תמוז – שבכל שנה ושנה (שנה – כולל כל שינויי הזמן¹²¹) מתוספת בזה עלי' – צריך כאו"א להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הפעולות דהפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, ובאופן של

(117) מיכה ז, טו.

(118) בא יב, לו.

(119) ראה פרש"י שם, ממכילתא עה"פ.

(120) ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפז). וש"נ.

(121) רמ"ז לוח"ג רעו, ב. שרש ישע ערך שנה.

עבוה"ק ח"ד פ"ט. וראה אוה"ת מקץ שלה, סע"א. התקעו, א.

והיכף ומיד ממש יביא זה כבר את
 הגאולה האמיתית והשלימה, והקרבת
 הפרה העשירית, שיעשה מלך המשיח
 מהרה יגלה, אמן כן יהי רצון¹²⁵,
 ובנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו¹²⁶
 הולכים כל בני"י לארץ הקודש, ירושלים
 עיר הקודש, בבית המקדש השלישי,
 וכאמור – תיכף ומיד ממש.

---

(126) בא י, ט.

---

(125) רמב"ם הל' פרה אדומה ספ"ג.

